

Information om egenkontroll och lokaler för akupunktur, piercing och tatuering

Vad är egenkontroll?

Egenkontroll innebär att den som bedriver en verksamhet själv ska kontrollera att de lagar och bestämmelser som gäller för verksamheten följs. Det är verksamhetsutövarens ansvar att upprätta ett egenkontrollprogram där man beskriver de rutiner mm som finns inom verksamheten. Detta skiljer sig mellan olika verksamheter och därför kan man inte använda ett färdigt egenkontrollprogram. Genom en bra egenkontroll får man en bättre överblick över verksamheten och kan minska dess miljöpåverkan och öka säkerheten för både kunder och personal.

Vem omfattas av lagen om egenkontroll?

Du som bedriver en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 38 §, förordning 1998:899 ska ha en dokumenterad egenkontroll enligt förordning 1998:901 om verksamhetsutövares egenkontroll. Detta gäller för hygieniska verksamheter som innebär risk för blodsmitta som t ex akupunktur, piercing, tatuering och fotvård.

Övriga verksamheter som inte innebär någon risk för blodsmitta som t ex frisersalong, sjukgymnastik och massage omfattas av miljöbalkens grundkrav på egenkontroll. Det innebär att det ska finnas en egenkontroll med t ex rutiner för t ex städning, hygien och underhåll av lokaler men det finns inget krav på skriftlig dokumentation.

Vad ska egenkontrollen innehålla?

I egenkontrollförordningen (1998:901) finns bestämmelser om vad som ska ingå i egenkontrollen. När det sker förändringar i verksamheten ska egenkontrollen uppdateras. Rutinerna ska vara nedskrivna och finnas lättillgängliga i lokalen och alla kontroller som görs ska dokumenteras och kunna visas upp för tillsynsmyndigheten.

Vad som bör ingå i egenkontrollprogrammet beror på verksamhetens typ och omfattning. Nedanstående punkter är lämpliga att utgå från vid det egna egenkontrollarbetet.

Ansvarsfördelning

- Det ska finnas en förteckning över vem som har huvudansvar för verksamheten och för att kontrollera t ex städning, underhåll och hygien. Checklistor att fylla i när man städats rekommenderas.
- Delas lokalen av flera verksamheter är det viktigt att det framgår vem som är ansvarig för vilken del av verksamheten.

Rutiner för rengörning och underhåll

- Städning av toalett, behandlingsrum och andra utrymmen.
- Rengörning av behandlingsplats.
- Rutiner för underhåll av inredning och utrustning.

Rutiner vid rengöring och sterilisering av instrument

- Hur sker rengöring, desinfektion och sterilisering av redskap och instrument?
- Om verksamheten har en sterilisator, t ex torrsterilisator eller autoklav måste dess funktion kontrolleras regelbundet. Detta kan t ex göras med regelbundna sporprov minst 1 gång per kvartal.

Miljökontoret

Tvätt

- Rutiner vid tvätt av arbetskläder, handdukar och andra textilier.

Kemiska produkter

- Det ska finnas en förteckning över de kemiska produkter som hanteras i verksamheten. Produktens namn, omfattning, användning och information om produktens hälso- och miljökadlighet samt klassificering med avseende på hälso- och miljöfarlighet ska anges.
- Det bör finnas en förteckning över de kosmetiska och hygieniska produkter som används eller säljs.

Rutiner vid riskbedömning och kommunikation med kunder

- Rutiner för riskbedömning av hur patienter med sjukdomar, sår och andra hudåkommor ska bemötas.
- Rutiner för ålderskontroll för de verksamheter där det finns åldersgräns, t ex tatuering.
- Rutiner vid misstanke om smitta eller annan olägenhet för människors hälsa. Om något händer som kan orsaka olägenhet för människors hälsa eller miljön ska tillsynsmyndigheten underrättas.

Avfallshantering

- Hantering av riskavfall.
- Hantering av övrigt avfall som t ex förpackningar och restavfall.

Lokaler för akupunktur, piercing och tatuering

I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:4), handboken om Yrkesmässig hygienisk verksamhet piercing, tatuering, fotvård, massage m.m. och handboken om Piercing och tatuering – hälsorisker samt gällande lagar och regler finns regler och rekommendationer om lokalens utformning. Handböckerna och de allmänna råden finns på Socialstyrelsens hemsida, www.socialstyrelsen.se.

Miljökontoret har sammanfattat några råd vid inredning av lokalen och hygien i samband med behandlingarna. Dessa råd är inte heltäckande och du behöver därför ta reda på vilka regler som gäller för just din verksamhet. Reglerna kan ha ändrats efter att denna information skrevs.

Inredning

- Golv, väggar, tak och inredning bör vara lätta att rengöra. Takhöjden bör vara minst 2,40 m och golvytan för varje behandlingsplats bör vara inte understiga 5 m².
- Handtvättställ med rinnande varmt och kallt vatten samt flytande tvål och engångshanddukar ska finnas i behandlingslokalen.
- Vid rengöring, desinfektion och sterilisering av redskap/instrument behövs ett separat utrymme med tillgång till vask med rinnande varmt och kallt vatten. Utrymmet ska utformas så att sterilt och icke sterilt material kan hållas åtskilt.
- Ett städutrymme med funktionell utrustning behövs för att minska risken för smittspridning. Utrymmet bör vara ventilerat och försett med utslagsvask och rinnande varmt och kallt vatten.
- Om lokalen ligger i anslutning till bostaden ska den vara tydligt avskild från bostadsdelen och bostaden får inte vara genomgångsrum.
- Det bör finnas separata personal- och kundtoaletter. Gemensam toalett kan accepteras vid kortvariga behandlingar i lokaler med högst 4 behandlingsplatser.
- Anordna separata förvaringsutrymme för arbetskläder och privata kläder.
- Vid behov ska det finnas steriliseringsutrustning. Utrustningen ska kontrolleras regelbundet.

Sterilisering

- Använd steril utrustning och sterila instrument vid behandlingar där man tränger igenom eller riskerar att tränga igenom huden. Använd helst sterilt engångsmaterial.

- Alla delar av arbetsverktyget som kommer i kontakt med kundens hud ska vara sterila om huden är skadad eller infekterad.
- Instrument för håltagning ska vara steriliserade.
- Arbetsverktyg som används flera gånger ska steriliseras efter varje kund.
- Före sterilisering ska utrustningen rengöras med varmt vatten och desinfektionsmedel.
- Sterila verktyg ska förvaras i sterilförpackning eller motsvarande.

Övriga hygienkrav

- Tvätta eller sprita händerna före och efter varje kund och varje behandling. Använd flytande tvål och pappershanddukar vid handtvätt.
- Använd separata arbetskläder som inte är för privat bruk.
- Om skyddshandskar används ska de vara av engångstyp.
- Kundens hud ska desinficeras före behandling.
- Använd engångshanddukar för att skydda dig och den som behandlas mot smitta.
- Rengör behandlingsbords eller dylikt efter varje kund, desinficera vid behov.
- EU:s nickeldirektiv gäller för produkter som kommer i långvarig kontakt med huden, t ex läksmycken. Nickeldirektivet finns att läsa om i Kemikalieinspektionens författningssamling 1998:8, EU:s nickeldirektiv 10 kapitlet 9-11 §§.
- Färglösningar och koppar för tillredning av färg skall vara sterila för varje kund.
- Tatuera endast frisk hud.

Ventilation

För att minska infektionsrisken samt öka välbefinnandet är det viktigt att luftkvaliteten är bra. Av Socialstyrelsens allmänna råd framgår att en god luftkvalitet bör upprättas i lokal för yrkesmässig hygienisk verksamhet. Uteluftsflödet i en lokal för hygienisk verksamhet ska vara minst 7 l/s för varje person som vistas samtidigt i lokalen. Förstärkning av allmänventilationen eller en komplettering med punktutslug kan ibland behövas i verksamheter där kemiska ämnen hanteras eller där värme och fukt alstras.

Riskavfall

- Stickande och skärande avfall sorterar under kapitel 20 "Hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall" enligt avfallsförordningen 2011:927. Avfallet ska hanteras på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt och paketeras så att ingen kommer till skada, till exempel sticker eller skär sig på det.
- Transport av farligt avfall ska anmälas till Länsstyrelsen. Anmälningssblankett finns på Länsstyrelsen i Skånes hemsida: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Blanketter/Miljo/>. Annars krävs hämtning av en godkänd transportör.
- Överblivna kemikalier, såsom färg- och toningsprodukter kan bl.a. lämnas på NSR återvinningscentral i Ängelholm. Företagare som lämnar avfall på återvinningscentralen behöver fylla i och lämna in blanketten "Ansökan om kundkort – vågkund" som finns på NSRs hemsida, www.nsr.se. NSR tar ut en avgift för att ta emot avfallet. Olika avfallslag bör inte blandas.
- Organiskt avfall ska sorteras ut.

Informera alltid kunden om

- Risken för infektioner.
- Risken för nickelallergi.
- Att det är svårt att i efterhand ta bort en tatuering och att plastikkirurgi måste bekostas av kunden själv.
- Att tatuering inte bör ske vid vissa sjukdomstillstånd, till exempel vid eksem eller immunbrist.